

Dr. Sands fornemmelse for sundhed

På det lokale sundhedscenter og hospitalet i Soc Trang provinsen er kampen for rent vand, latriner og bedre veje en del af lægegerningen. Arbejdet støttes af Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), der sammen med Care og DVF står bag PACODE-projektet

Af Hans Pedersen, aktiv i OVE. Foto: Jonna Fuglsang Keldsen

Det lokale sundhedscenter fungerer først og fremmest som skadestue og fødeklínik.
Få minutter efter vi var ankommet stod vi inde ved en nyfødt vietnameser

Der er sat et irgrønt madfluenet som en primitiv kuvøse ned over den nyfødte på fødestuen. De syv senge på sundhedscentret er uden madrasser. Underlaget er tynde palmemåtter. Både fluenet og palmemåtter er praktiske, når temperaturen er et stykke over 30 grader. Ved hver seng sidder en pårørende, som sørger for, at den syge får mad. Uden for klinikken er der meget praktisk et mindre marked, hvor folk sælger mad, lejer stole ud osv.

Ingen blufærdighed

Vi er på sundhedscentret An Bào i Mekongdeltaet en snes kilometer fra Cambodias grænse. Regnen trommer på bliktagene i den begyndende regntid og Dr. Trinh, der er læge og leder af centret, viser os direkte ind i fødestuen, hvor der netop fem timer før er kommet en ny vietnameser til verden. Dr. Sand er med som rundviser. Han har titel af rektor, fordi hans job er at undervise frivillige i sundhedstjeneste. Tydeligvis har hverken Dr.

PACODE-projektet

PACODE-projektet er et femårigt dansk bistandsprojekt betalt af Danida. Projektet foregår i de to vietnamesiske provinser Soc Trang og An Giang og varetages af Dansk Vietnamesisk Forening, Care og Organisationen for Vedvarende Energi (OVE).

Trinh eller Dr. Sand nogen blufærdighed ved at vise folk frem, hvad enten de er sengeliggende, under behandling eller netop har født. Blufærdigheden er helt på vores side.

Vi passerer det gynækologiske leje, hvis voksdugsbetræk vidner om hård brug gennem lang tid. Vi er i et land, hvor gentagen genbrug er en nødvendighed.

Donor-gaver

Centret dækker et område med 30.000 indbyggere og fungerer både som skadestue og som

træningscenter for frivillige. Skadestuen har åbent døgnet 24 timer. Mens Dr. Bào viser os de få hylder, der udgør stedets apotek, bliver en svimmel kvinde puffet ind i konsultationen. "Fejlmedicinering", konstaterer Dr. Trinh tørt.

På væggene er der oversigter over menneskekroppen, både traditionelle og andre med angivelse af akupunkturpunkter og punkter for behandling med zoneterapi. Her er alternativ behandling ligeværdig med vestlig medicinsk behandling både for læger og patienter.

"For to uger siden fik vi en ilt-maskine, som vi bruger ved hjertetilfælde. Den har allerede været i brug," fortæller Dr. Trinh. Ilt-maskinen er doneret af Care, som i alliance med Organisationen for Vedvarende Energi (OVE) og Dansk-Vietnamesisk Forening driver det danske bistandsprojekt PACODE i området.

Sanitet og vand

Når Dr. Sand underviser frivillige sundheds-

hjælpere i området, er det almindelig hygiejne, der er i fokus. Vi besøger landsbyen An Giao, hvor befolkningen altid har besørget deres nødtørft i det fri. Nu er det første latrin blevet støbt. Cementen er våd endnu.

Kampen for at oprette latriner – og lære befolkningen at bruge latrinerne – er en væsentlig del af arbejdsmiljøet. Konsekvent håndvask efter toiletbesøg vil halvere antallet af døde i ulandene.

En total ændring er i gang i det lille samfund, fordi både de sanitære forhold og vandforsyningen er ved at blive etableret. Den første brønd er taget i brug, så 20 personer kan få vand til madlavning og tøjvask samt daglig vask. Det foregår alt sammen på nogle få støbte kvadratmeter omkring pumpen. Afløbsvandet løber i en rende ned i et kammer under jorden.

”Det sidste er vigtigt,” påpeger Dr. Sand. ”Mens der tidligere har været en mudderpøl for både mennesker og husdyr ved vandingsstedet, er der nu fuldstændigt rent. Det betyder, at Moskitoerne, der spreder malaia, får vanskeligere vilkår.”

Malaria er fortsat en trussel i dele af Vietnam, hvor i gennemsnit 95 personer ud af 100.000 får malaria.

Dr. Sand forklarer, at mens malariaen bliver bekæmpet i takt med at vandhullerne bliver renere, stiger risikoen for dengue feber samtidig. Malariamyggen foretrækker mudret vand, mens den myg, der spreder dengue feber, foretrækker rent vand.

Hans job består derfor i at bekæmpe begge myggearter. Det vil sige: låg på vandbeholdere, få spildevand ledt væk, og sørge for at der er fisk i søerne, så de kan æde myggelarverne.

Regnen er gået over i veritabel styrtregn. Indkørslen til centret ligner en flod. Den let kaotiske tilstand på sundhedscentret bliver

Hvor der indtil for nyligt var en mudderpøl ved den lokale brønd, er der nu en pumpe med en støbt vaskeplads

Det syngende postbud

Hvordan klarer man børnehoste og åndedrætsproblemer, når vejret skifter? Undervisningen foregår i kvindegrupper på hospitalet og ved hjælp af frivillige hjælpere udenfor. En af de frivillige hjælpere hedder Nam Le. Han er postmand og en afholdt sanger. Han taler både khmer og den særlige dialekt af kinesisk, som tales i området. Folk liver kendeligt op, når han kommer syngende gennem landskabet. Hans sang handler om hygiejne og sygdomsforebyggelse.

pludselig meget målrettet, da en motorcykel kommer kørende som en bølgebryder. Føreren holder en stærkt såret mand fast ind over styret på motorcyklen. Alene transporten til sundhedscentret har været livstruende.

Hospitalet

Således er det også på det sidste stykke vej til det hospital, vi besøger uden for Long Phu. Det tager kun 18 minutter at køre størstedelen af vejen derud. Den første del består af en udmærket grusvej, men den sidste kilometer er på det nærmeste ufremkommelig. En traktor vil være et passende transportmiddel. At forestille sig syge og sårede skrumpede jordklumper i tørtiden og gennem vandhuller i regntiden er rædselsvækkende. Det siger sig selv, at de syge er langt mere ilde tilredt på grund af transporten ad de elendige veje. På den måde er infrastrukturen en del af den kæde, der udgør arbejdsmiljøet.

Det koster i øvrigt at blive transporteret til lægehus eller hospital. En transport som den hen over motorcykelstyret kostede 10 dollar. Er det nødvendigt med en større operation,

kræver det transport til provinshospitalet. Så er det ud på markvejen igen.

Mangel på alt

Vi bliver vist ind i det allerhelligste – operationsstuen. Kirurgen fremviser stolt et selvkonstrueret system, der kravler rundt på væggen, til fremstilling af rent vand. To gange om ugen bliver der gjort totalt rent med formalin og UV-bestråling. Jeg bemærker en seddel på væggen, hvor man kan se hvor mange instrumenter, der er involveret i de enkelte operationer.

Hospitalet kan betjene 100 patienter. Der er 40 sygeplejersker og 15 læger. En af dem er Dr. Nga.

”Det er barnepleje og fødsler, der er i centrum,” siger hun. Hospitalet er fuldstændig afhængigt af hjælp ude fra.

”Vi laver en lang liste over det udstyr, vi mangler,” fortæller Dr. Nga, ”og viser den til mulige sponsorer.”

Dr. Dong, en anden kvindelig læge, overtager rundvisningen og fortæller, at PACODE-projektet har skænket udstyr til specielt at

”Sig nej til vold i familien” står der på banneret foran det lokale kvindecener (Womens Union)

tage EKG på fosteret og konstatere, om der er tvillinger. Men at man mangler udstyr til at kunne registrere, om navlestrengen har snoet sig om fosterets hals. Egentligt scanningsudstyr findes ikke. Det koster 40.000 dollar.

Gennem gitterporten

Vi bliver lukket ind gennem en aflåst gitterport til intensiv afdelingen. ”Der er 17 senge, selv om afsnittet er beregnet til otte,” fortæller Dr. Ly Dũng. ”Vi tager os mest af hjertetilfælde.”

Også her er hver patient helt afhængig af at medbringe en pårørende. De pårørende tilbereder mad hjemme og bringer den hen på hospitalet, hvor de ringer på en klokke og kan komme ind på intensivafdelingen til bestemte tider.

Hvis du ikke har et kommunalt forsikringskort, som de fattigste har, koster det 10-14.000 Dong pr. dag (ca. 1 dollar). Dertil kommer omkostninger til vaccinationer, medicin mv.

En læge tjener 2 mill. Dong om måneden (200 dollar) og en sygeplejerske 1,8 mill. Dong.